

Taaltoezicht

Taaltoezichthouder Joost Swanborn let op de taal van de handhaver, vergunningverlener en beleidsmaker. Dit keer: Jip-en-Janneketaal is niet nodig, verbindingswoordjes wel.

Ook behoefte aan een kritische blik op uw teksten? Mail ze naar m.schraven@chapeau.nl onder vermelding van 'Taaltoezicht'. Per post mag ook: Redactie HandHaving, postbus 1023, 2282 CK Rijswijk.

Geen Jip-en-Janneketaal maar verbindingswoordjes

De kennis van degene aan wie je schrijft moet niet worden overschat. Gevraagd naar de betekenis van het woord 'rechtspersoon' zeiden mensen verschillend van elkaar: 'iemand die nogal rechts is', 'iemand die rechtspreekt' en 'iemand die raad geeft over recht'. Je kunt ze echter niets kwalijk nemen zolang je als overheid schrijft: 'een welgelijkend fotografisch portret zonder hoofdedksel van de aanvrager van 3 bij 4 centimeter'. Want wat is dat? Juist: een pasfoto.

Het wordt vaak gesuggereerd: wie begrijpelijk wil schrijven, moet Jip-en-Janneketaal gebruiken: korte, hapklare brokjes tekst, zonder lange zinnen en moeilijke woorden. Uit recent onderzoek blijkt echter het tegendeel: dat helpt juist niet. Wat wel helpt? De samenhang in de tekst verduidelijken. Daarbij heb je vier middelen tot je beschikking:

- alinea's maken (per onderwerp of 'hoofdgedachte');
- zinvolle kopjes invoegen;
- opsommingen gebruiken om zaken overzichtelijk onder elkaar te zetten;
- logische verbanden leggen tussen woorden, zinnen en alinea's met zogeheten verbindingswoordjes.

Verbindingswoordjes

Dat laatste wordt regelmatig veronachtzaamd. Het gaat om heel gewone woordjes die iedereen kent. Maar schrijvers vinden die vaak te gewoon. Zij nemen liever hun toevlucht tot ingewikkelde constructies of moeilijke woorden. Het resultaat: zinnen zonder duidelijke verbanden in staccato-taal. Bijvoorbeeld: *Volgens voorschrift ... moeten gasflessen zijn beschermd tegen omvallen. De gasflessen zijn niet beschermd tegen omvallen. U overtreedt voorschrift.... U moet er binnen ... weken voor zorgen dat de gasflessen worden vastgemaakt.*

In zo'n geval kun je de lezer met verbindingswoordjes door je tekst loodsen. Geen garantie voor begrip-

pelijkheid, maar het scheelt wel een slok op een borrel. Zo maak je het de lezer, maar ook jezelf gemakkelijk. Hieronder staan de meest voorkomende soorten.

1. **Opsomming:** en, bovendien, ten eerste, ten tweede, verder. Geconstateerd is dat de algehele staat van onderhoud te wensen overliet. *In de eerste plaats* lagen op de binnenplaats vaten van onduidelijke herkomst. *In de tweede plaats* liepen er ratten en ander ongedierte. Bovendien zaten in de omheining grote gaten waardoor onbevoegden op het terrein kunnen komen.
2. **Tijd:** nadat, terwijl, toen, totdat, voordat, wanneer, vervolgens. *Toen* wij uw aanvraag ontvingen hebben wij deze onmiddellijk in behandeling genomen. *Nadat* we het dossier hadden doorgenomen moest u echter meer informatie geven voordat wij verder konden gaan.
3. **Reden, oorzaak, gevolg:** aangezien, omdat, doordat, want, zodat, daardoor, daarom, dus, dan ook. De café-eigenaar laat de ramen open staan, *waardoor* u geluidsoverlast ondervindt.
4. **Voorwaarde:** als, tenzij. *Als* u de brandblussers voor 12 december 2009 laat keuren, voorkomt u dat wij maatregelen moeten treffen.
5. **Toevoeging:** al, hoewel, ondanks. *Ondanks* uw toezegging op 2 oktober bleek op 10 oktober dat de geluids-

begrenzer niet verzegeld was.

6. **Tegenstelling:** maar, daarentegen, desondanks, *echter*, toch. De gasflessen in uw bedrijf zijn echter niet beschermd tegen omvallen.

7. **Conclusie:** dus, dan ook. Om deze overtreding op te heffen moet u *dan ook* zo snel mogelijk maatregelen treffen. De overheid moet het goede voorbeeld geven; het is *dus* niet uit te leggen dat u zich niet aan de regels houdt.

Mitsen en maren

Beperk je wel tot gangbare woordjes. Veel handhavers zijn wat huiverachtig voor het woordje 'maar'. Zij vervangen het bij voorkeur door 'echter'. Toch kun je heel goed schrijven: uw bedrijf is in werking zonder vergunning, *maar* dit is verboden op grond van...

Pas ook op met het woordje mits. Dit betekent: 'op voorwaarde dat'. *U krijgt hierover bericht, mits u het formulier tijdig indient.* Het wordt echter vaak – foutief – gebruikt in de betekenis van 'tenzij': *Bezwaarschriften worden niet in behandeling genomen, mits deze tijdig worden ingeleverd.* Gebruik het dus goed, of vermijd het! Want je kunt natuurlijk ook schrijven: 'als u tenminste het aanvraagformulier tijdig indient'.

Tips

- Probeer eens de centrale boodschap van je brief te formuleren in maximaal twintig woorden en daarbij minimaal één verbindingswoord te gebruiken.
- Kijk eens op www.taaladvies.net: taaladviezen voor gewone taalgebruikers.

Tekst: Joost Swanborn